

การเปรียบเทียบวิธีการหาค่าเหมาะที่สุด ด้วยโซลเวอร์ของโปรแกรม

ไมโครซอฟท์เอกเซล 2007 และ 2019

Comparing methods of optimization in solver of

Microsoft Excel 2007 and 2019

ปรารถนา มินเสน¹, วฐา มินเสน^{2*},

Pradthana Minsan¹, Watha Minsan^{2*},

¹ภาควิชาคณิตศาสตร์และสถิติ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เชียงใหม่

²กลุ่มวิทยาการข้อมูล ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่

¹Department of Mathematics and Statistics, Faculty of Science and Technology, Chiang Mai Rajabhat
University, Chiang Mai

²Data Science Research Center, Department of Statistics, Faculty of Science, Chiang Mai University,
Chiang Mai

*Corresponding author. Tel.: 0 5394 3381, Email: wathaminsan@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบวิธีการหาค่าเหมาะที่สุดในฟังก์ชันเกณฑ์เปรียบเทียบสมรรถนะ 13 ฟังก์ชัน ด้วยโซลเวอร์วิธีนิวตัน-ราฟสัน (NR) และเกรเดียนต์สังยุค (CG) ของโปรแกรมไมโครซอฟท์เอกเซล 2007 และ วิธีเกรเดียนต์ลดรูปแบบวางนัยทั่วไป (GRG) และเชิงวิวัฒน์ (EV) ของโปรแกรมไมโครซอฟท์เอกเซล 2019 จากเกณฑ์การตัดสินใจ 4 วิธี คือ 1. อัตราความสำเร็จมากที่สุด (SR_{max}) 2. ความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์เฉลี่ยต่ำที่สุด (MAE_{min}) 3. อัตราความสำเร็จมากที่สุดและความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำที่สุด (SR_{max} และ SAE_{min}) และ 4. เวลาเฉลี่ยต่ำที่สุด (AT_{min}) เป็นตัวกำหนดวิธีการค้นหาคำตอบที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยในแต่ละสถานการณ์มีจำนวนครั้งการทำซ้ำ 100 รอบ ผลการวิจัยพบว่าเกณฑ์การตัดสินใจลำดับที่ 1. ถึง 3. วิธี EV เป็นวิธีการหาคำตอบที่ดีที่สุด ส่วนเกณฑ์ที่ 4. วิธี NR ใช้เวลาในการหาคำตอบได้เร็วที่สุด

คำสำคัญ: โซลเวอร์ นิวตัน-ราฟสัน เกรเดียนต์สังยุค เกรเดียนต์ลดรูปแบบวางนัยทั่วไป เชิงวิวัฒน์

Abstract

The purposes of this research were to compare the optimization for 13 benchmark functions by solving add-ins between Newton-Raphson (NR) and conjugate gradient (CG) methods in Microsoft Excel 2007 and generalized reduced gradient (GRG) and evolutionary (EV)

Received 24-07-2019

Revised 24-09-2019

Accepted 02-10-2019

methods in Microsoft Excel 2019. The criteria to test optimization for 13 benchmark functions are including: 1. The most success rate (SR_{max}) 2. The lowest mean absolute error (MAE_{min}) 3. The most success rate and the lowest standard deviation absolute error (SR_{max} and SAE_{min}) and 4. The lowest mean time (AT_{min}). For each scenario that was repeated 100 times, the result indicated that EV method is the best solution for the 1-3 criteria. However, the result of the fourth criteria, the NR method provided the lowest time for solving solution.

Keywords: Solver, Newton-Raphson, Conjugate gradient, Generalized reduced gradient, Evolutionary

1. บทนำ

โปรแกรมไมโครซอฟท์เอกเซล (Microsoft Excel) เป็นโปรแกรมหนึ่งบนชุดโปรแกรมไมโครซอฟท์ออฟฟิศ (Microsoft Office) ที่เป็นที่นิยมใช้ในการทำงานสำนักงาน โดยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ซื้อลิขสิทธิ์โปรแกรมไมโครซอฟท์ออฟฟิศตั้งแต่เวอร์ชัน 2007 จนถึงเวอร์ชัน 2019 ซึ่งเป็นเวอร์ชันปัจจุบัน ให้บุคลากรและนักศึกษาของมหาวิทยาลัยได้ดาวน์โหลดไปใช้กับเครื่องตนเองได้ทั้งในเครื่องประจำโต๊ะทำงานที่อยู่ในมหาวิทยาลัย หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนตัวที่สามารถทำให้โปรแกรมผ่านลิขสิทธิ์ (Activate) โดยผ่านระบบ VPN (Virtual private network) ดังนั้นบุคลากรของทางมหาวิทยาลัยจึงมีโปรแกรมไมโครซอฟท์ออฟฟิศเวอร์ชันใดเวอร์ชันหนึ่งประจำเครื่องเสมอ ในภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ในภาควิชาจำนวนกว่า 200 เครื่อง ทุกเครื่องติดตั้งโปรแกรมไมโครซอฟท์ออฟฟิศทั้งหมด โดยเครื่องคอมพิวเตอร์รุ่นเก่าในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ (Lab computer) จะติดตั้งไมโครซอฟท์ออฟฟิศ 2007 แต่ในเครื่องรุ่นใหม่ก็จะติดตั้งไมโครซอฟท์ออฟฟิศ 2010 2013 2016 หรือ 2019 อย่างใดอย่าง

หนึ่ง แต่ในเครื่องของบุคลากรจะติดตั้งเวอร์ชันใดก็ได้แล้วแต่ความสะดวกในการใช้งานของผู้ใช้ประจำเครื่อง

ในโปรแกรมไมโครซอฟท์เอกเซลมีแอดอินส์ (Add-ins) เพื่อเพิ่มเครื่องมือในการทำงานต่าง ๆ เข้ามาได้ โซลเวอร์ก็เป็นหนึ่งในแอดอินส์ของไมโครซอฟท์เอกเซลที่มีตั้งแต่เวอร์ชัน 97 จนถึงเวอร์ชัน 2019 ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีลิขสิทธิ์ใช้งานในปัจจุบัน โปรแกรมแอดอินส์ของเอกเซลเวอร์ชัน 2007 มีวิธีการในการหาค่าที่เหมาะสมที่สุด (Optimization) 2 วิธีการหลักคือ ตัวแบบเชิงเส้น (Linear model) และตัวแบบไม่เชิงเส้น (Non-linear model) ตัวแบบไม่เชิงเส้นยังแบ่งเป็นวิธีการค้นหาคำตอบ 2 วิธี คือ นิวตัน-ราฟสัน (Newton-Raphson: NR) และเกรเดียนต์สังยุค (Conjugate gradient: CG) ส่วนในเวอร์ชัน 2010 2013 2016 และ 2019 โซลเวอร์มีวิธีการในการหาค่าที่เหมาะสมที่สุดเหมือนกัน คือ มีวิธีการในการหาค่าที่เหมาะสมที่สุด 2 วิธีการหลักคือ ตัวแบบเชิงเส้น และ ตัวแบบไม่เชิงเส้น ตัวแบบไม่เชิงเส้นแบ่งเป็นวิธีการค้นหาคำตอบ 2 วิธี คือ วิธีเกรเดียนต์ลดรูปแบบวางนัยทั่วไป (Generalized reduced gradient: GRG) และวิธีเชิงวิวัฒนาการ (Evolutionary: EV) ในส่วนตัวแบบเชิงเส้นทั้ง 4 เวอร์ชันนั้นจะใช้

การค้นหาคำตอบโดยขั้นตอนวิธีการซิมเพล็กซ์ (Simplex algorithm) เป็นหลักและการค้นหาคำตอบก็จะได้ค่าที่เหมาะสมที่สุดกว้าง (Global optimization) เสมอ ดังนั้นในการค้นหาคำตอบในตัวแบบไม่เชิงเส้นจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาว่าการหาค่าเหมาะที่สุดแต่ละวิธีการได้ผลลัพธ์เป็นอย่างไร

วิธี NR เป็นวิธีที่เก่าแก่ใช้งานทั่วไปจนถึงปัจจุบัน คิดค้นโดย Newton ในปี ค.ศ. 1669 ถูกเผยแพร่โดย William Jones ในปี ค.ศ. 1711 และพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนได้รูปแบบที่ใช้ในปัจจุบันโดย Simpson ในปี ค.ศ. 1740 [1] ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้ในการแก้สมการที่มีหลายมิติหรือตัวแปร n ตัว วิธี NR ถึงแม้ว่าจะเป็นวิธีที่เก่า แต่ในปัจจุบันก็ยังมีการวิจัยนำมาใช้ในงานวิจัยของตนเอง เช่น เดชาชัย [2] ได้นำวิธี NR ไปใช้แบบจำลองของโหนดแบบสถิตชนิดกำลังคงที่โดยถูกนำไปใช้ร่วมกับการคำนวณโหนดโพลีผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถปรับปรุงขั้นตอนวิธี (Algorithm) โหนดโพลีด้วยวิธี NR เป็นต้น

วิธี CG เป็นวิธีการที่เก่าแก่ใช้งานทั่วไปเช่นเดียวกับวิธี NR คิดค้นและพัฒนาโดย Hestenes และ Stiefel [3] ซึ่งวิธี CG นี้ ก็ยังมีการวิจัยสนใจศึกษาเช่นกัน เช่น ไพชนนต์ [4] ได้นำวิธี CG และ กึ่งนิวตัน (Quasi Newton) ไปใช้ในการแก้ปัญหาค่าต่ำสุดแบบไม่มีเงื่อนไข โดยใช้เทคนิคการถอยกลับเงื่อนไขของวูล์ฟ เงื่อนไขที่แรงกว่าของวูล์ฟ และกฎของอาร์มีโย สำหรับการเลือกระยะความยาวขั้นในทิศทางที่ใช้หาจุดต่ำสุด ผลลัพธ์ของงานวิจัยสามารถลดรอบจำนวนการทำซ้ำและจำนวนครั้งของการคำนวณฟังก์ชันในกระบวนการค้นหาตามเส้นได้ เป็นต้น

วิธี GRG ที่คิดค้นและพัฒนาโดย Wilde and Beightler [5] โดยใช้ชื่อว่า The name constrained derivatives ต่อมา Abadie and Carpenter [6] ได้พัฒนาวิธีนี้และใช้ชื่อว่า Generalized reduced gradient โดยชื่อนี้ได้ใช้ต่อมาจนถึงปัจจุบัน รหัสคำสั่ง (Code) ถูกพัฒนาโดย Lasdon et al. [7] Lasdon [8] และ Fylstra et al. [9] มีหลักการคือการคำนวณเกรเดียนต์ ของค่าต่างๆ จนกว่าจะเข้าใกล้ค่าวัตถุประสงค์ ซึ่ง วฐา [10] ได้นำวิธี GRG นี้ไปประมาณค่าดัชนีฤดูกาลในวิธีการแยกส่วนประกอบของข้อมูลอนุกรมเวลาจำนวน 4 ชุด พบว่าวิธีการประมาณค่าดัชนีฤดูกาลในการพยากรณ์วิธีแยกส่วนประกอบด้วย GRG ได้ค่าคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ยต่ำที่สุดทุกตัวอย่าง นั้นหมายความว่าวิธี GRG เป็นวิธีการที่ดีที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการประมาณค่าดัชนีฤดูกาลด้วยสัดส่วนต่อค่าแนวโน้มและการคำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป Minitab

วิธี EV เริ่มต้นพัฒนาโปรแกรมโดย Fogel ในปี ค.ศ. 1960 [11] เป็นวิธีการที่เลียนแบบการวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต และเป็นวิธีในการหาผลเฉลยจากสายของตัวเลข (Strings of numbers) โดยใช้ตัวดำเนินการเช่น การผสมพันธุ์และการกลายพันธุ์ เป็นต้น ขั้นตอนวิธี EV นี้มักใช้ในปัญหาการหาค่าที่เหมาะสมที่สุดที่ซับซ้อนมาก เช่น อรณิข [12] ได้ศึกษาการหารูปร่างที่เหมาะสมที่สุดของแพนอากาศด้วยวิธี EV เพราะวิธี EV เป็นวิธีที่ลดเวลาของขั้นตอนการหารูปร่างที่เหมาะสมที่สุดของแพนอากาศและการเพิ่มประสิทธิภาพของปีกในอากาศยานได้ นอกจากนี้วิธี EV เป็นการหาค่าเหมาะสมที่สุดแบบไม่ใช่อนุพันธ์ ทำให้ลดขั้นตอนการคำนวณเชิงอนุพันธ์ที่ซับซ้อนลงได้ เป็นต้น ดังนั้นในงานวิจัยนี้ จึงสนใจเปรียบเทียบวิธี NR CG GRG และ EV กับปัญหาเกณฑ์เปรียบเทียบ

สมรรถนะ (Benchmark problems) จำนวน 13 ปัญหา เพื่อหาข้อสรุปว่า วิธีการใดหาค่าเหมาะที่สุด จากวิธีการตัดสินใจ (Decision method) 4 วิธี ดังนั้นวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้จึงเป็นการเปรียบเทียบวิธีการหาค่าเหมาะที่สุดในปัญหาเกณฑ์เปรียบเทียบสมรรถนะ 13 ปัญหา ด้วยซอฟต์แวร์วิธี NR และ CG ของโปรแกรมไมโครซอฟท์เอกเซล 2007 และ วิธี GRG และ EV ของโปรแกรมไมโครซอฟท์เอกเซล 2019

2. วิธีดำเนินการวิจัย

ในงานวิจัยนี้สนใจวิธีการหาค่าเหมาะที่สุด 4 วิธี โดยใช้ ปัญหาเกณฑ์เปรียบเทียบสมรรถนะ หรือในทางคณิตศาสตร์เรียกว่า ฟังก์ชันเกณฑ์เปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmark functions) 13 ฟังก์ชัน โดยในแต่ละสถานการณ์มีจำนวนครั้งการทำซ้ำ 100 รอบ และใช้อัตราความสำเร็จมากที่สุด (Maximum success rate: $SR_{\max}$) ความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์เฉลี่ยต่ำที่สุด (Minimum mean absolute error: $MAE_{\min}$) อัตราความสำเร็จมากที่สุดและความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำที่สุด ($SR_{\max}$ and minimum standard deviation absolute error: $SR_{\max}$ และ $SAE_{\min}$) และ เวลาเฉลี่ยต่ำที่สุด (Minimum average time: $AT_{\min}$) เป็นวิธีการตัดสินใจ มีรายละเอียดตามลำดับดังนี้

2.1 กำหนดค่าปริยาย (Default) ของวิธีการค้นหาคำตอบของ GRG, EV, NR และ CG

2.1.1 การใช้วิธี GRG และ EV ในการประมาณค่าพารามิเตอร์ กำหนดค่าปริยายในตัวเลือก (Options) ของซอฟต์แวร์ไว้ดังนี้

- 1) Constraint precision: 0.000001

หมายเหตุ: ในงานวิจัยนี้ เงื่อนไขบังคับ (Constraint) คือ ขอบเขตบน (Upper bound) และ ขอบเขตล่าง (Lower bound)

- 2) Use automatic scaling: true
- 3) Solving limits มี Max time เท่ากับ 5,000 วินาที
- 4) Convergence: 0.0001
- 5) Population size: 100
- 6) Random seed: 0
- 7) Require bounds on variables: true
- 8) Maximum time without improvement: 30
- 9) สำหรับวิธี GRG กำหนด Derivatives: forward and use multistart: true
- 10) สำหรับวิธีการ EV กำหนด Mutation rate: 0.075

2.1.2 การใช้วิธี NR และ CG ในการประมาณค่าพารามิเตอร์ กำหนดค่าปริยายในตัวเลือกของซอฟต์แวร์ไว้ดังนี้

- 1) Precision: 0.000001
- หมายเหตุ:** ความหมายเดียวกับ Constraint precision ใน GRG และ EV
- 2) Use automatic scaling: true
  - 3) Max time เท่ากับ 5,000 วินาที
- หมายเหตุ:** ความหมายเดียวกับ Solving limits ใน GRG และ EV
- 4) Convergence: 0.0001
  - 5) Derivatives: forward
  - 6) Estimates: tangent

วิธี GRG, EV, NR และ CG จะกำหนดคำตอบเริ่มต้นจากค่าสุ่ม (Random) ตามการแจกแจงเอกรูปต่อเนื่อง (Continuous uniform distribution) จาก

ขอบเขตบน และ ขอบเขตล่าง ของแต่ละฟังก์ชัน
เกณฑ์เปรียบเทียบสมรรถนะ

$$f(x_1^*, x_2^*) = 0, \text{ at } x_i^* = (0, 0) \text{ for } i = 1, 2$$

ขอบเขตบน และ ขอบเขตล่าง

$$x_i \in [-32.768, 32.768] \text{ for } i = 1, 2$$

$$f(x_1, x_2) = -20 \exp \left(-0.2 \sqrt{\frac{1}{d} \sum_{i=1}^d x_i^2} \right) - \exp \left(\frac{1}{d} \sum_{i=1}^d \cos(2\pi x_i) \right) + 20 + \exp(1) \quad (1)$$

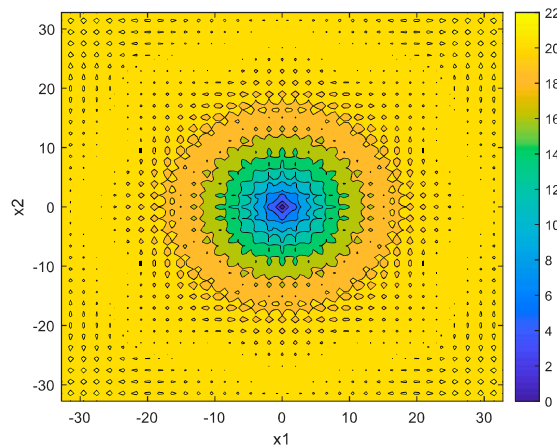
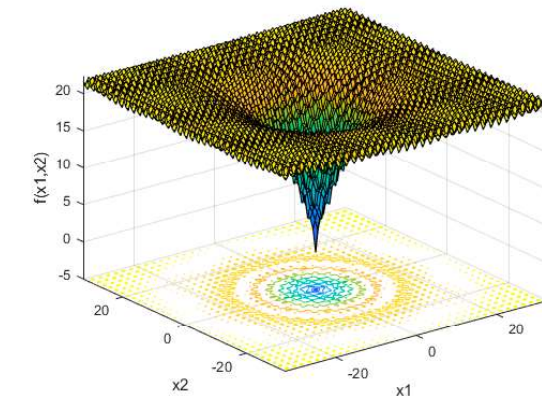
2.2 ฟังก์ชันเกณฑ์เปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmark functions)

ในงานวิจัยนี้ได้กำหนดปัญหาการหาค่า
เหมาะที่สุดเป็นฟังก์ชันเกณฑ์เปรียบเทียบสมรรถนะ
จำนวน 13 ฟังก์ชัน [13-15] ทุกปัญหาเป็นแบบ 2
มิติ นั่นคือ $d=2$ มีรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 Ackley function (AF) ดังสมการ

ที่ (1) ค่าต่ำสุดวงกว้าง (Global minimum) คือ

ผิว (Surface) และ เส้นชั้นความสูง
(Contour) ของ AF แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 Ackley function (AF)

2.2.2 Beale function (BeF) ตั้งสมการ

ที่ (2) ค่าต่ำสุดวงกว้าง คือ

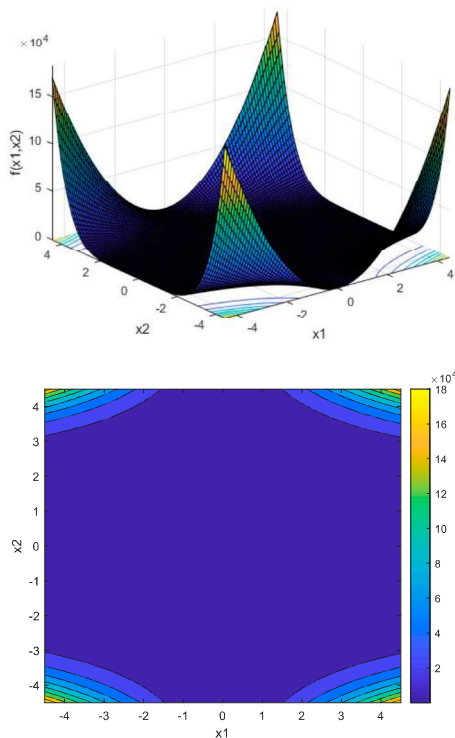
$$f(x_1^*, x_2^*) = 0, \text{ at } x_i^* = (3, 0.5) \text{ for } i = 1, 2$$

ขอบเขตบน และ ขอบเขตล่าง

$$x_i \in [-4.5, 4.5] \text{ for } i = 1, 2$$

$$\begin{aligned} f(x_1, x_2) = & (1.5 - x_1 + x_1 x_2)^2 \\ & + (2.25 - x_1 + x_1 x_2^2)^2 \\ & + (2.625 - x_1 + x_1 x_2^3)^2 \end{aligned} \quad (2)$$

ผิว และ เส้นชั้นความสูง ของ BeF แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 Beale function (BeF)

2.2.3 Booth function (BoF) ตั้งสมการ

ที่ (3) ค่าต่ำสุดวงกว้าง คือ

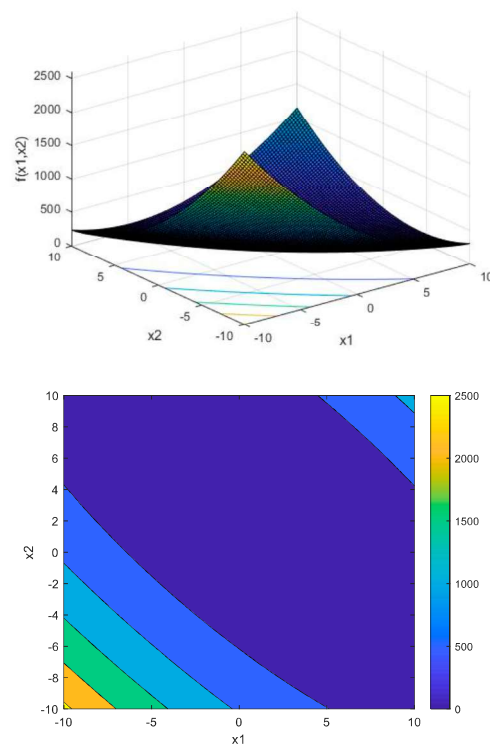
$$f(x_1^*, x_2^*) = 0, \text{ at } x_i^* = (1, 3) \text{ for } i = 1, 2$$

ขอบเขตบน และ ขอบเขตล่าง

$$x_i \in [-10, 10] \text{ for } i = 1, 2$$

$$f(x_1, x_2) = (x_1 + 2x_2 - 7)^2 + (2x_1 + x_2 - 5)^2 \quad (3)$$

ผิว และ เส้นชั้นความสูง ของ BoF แสดงดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 Booth function (BoF)

2.2.4 Bukin No.6 function (BuF) ตั้ง
สมการที่ (4) ค่าต่ำสุดวงกว้าง คือ

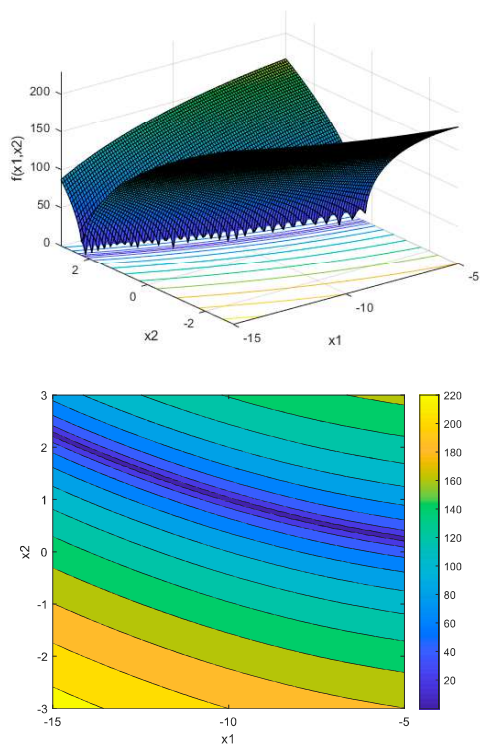
$$f(x_1^*, x_2^*) = 0, \text{ at } x_i^* = (-10, 1) \text{ for } i = 1, 2$$

ขอบเขตบน และ ขอบเขตล่าง

$$x_1 \in [-15, -5], x_2 \in [-3, 3]$$

$$f(x_1, x_2) = 100\sqrt{|x_2 - 0.01x_1^2|} + 0.01|x_1 + 10| \quad (4)$$

ผิว และ เส้นชั้นความสูง ของ BuF แสดงดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 Bukin No.6 function (BuF)

2.2.5 Cross-in-tray function (CF) ตั้ง
สมการที่ (5) ค่าต่ำสุดวงกว้าง คือ

$$f(x_1^*, x_2^*) = -2.06261218,$$

$$\text{at } x_i^* = (\pm 1.34940668535334, \pm 1.349406608602084) \text{ for } i = 1, 2$$

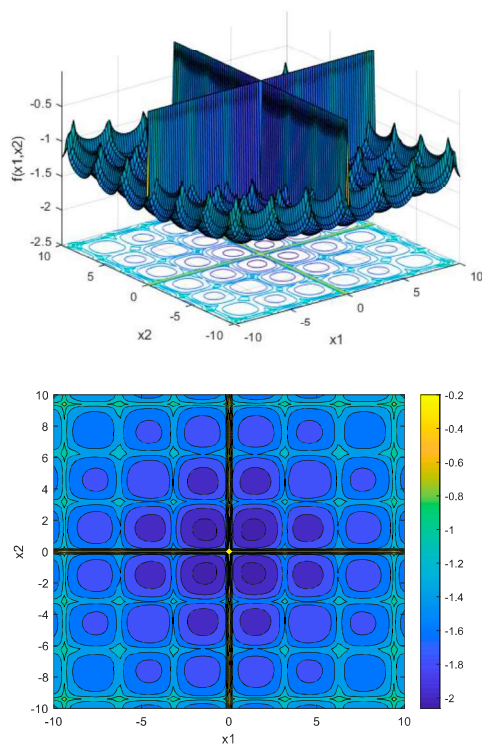
ขอบเขตบน และ ขอบเขตล่าง

$$x_i \in [-10, 10] \text{ for } i = 1, 2$$

$$f(x_1, x_2) = -0.0001(|\sin(x_1)\sin(x_2)| \exp(|100 - \sqrt{\frac{x_1^2 + x_2^2}{\pi}}| + 1)^{0.1}) \quad (5)$$

$$\exp(|100 - \sqrt{\frac{x_1^2 + x_2^2}{\pi}}| + 1)^{0.1}$$

ผิว และ เส้นชั้นความสูง ของ CF แสดงดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 Cross-in-tray function (CF)

2.2.6 Holder table function (HF) ตั้ง
สมการที่ (6) ค่าต่ำสุดวงกว้าง คือ

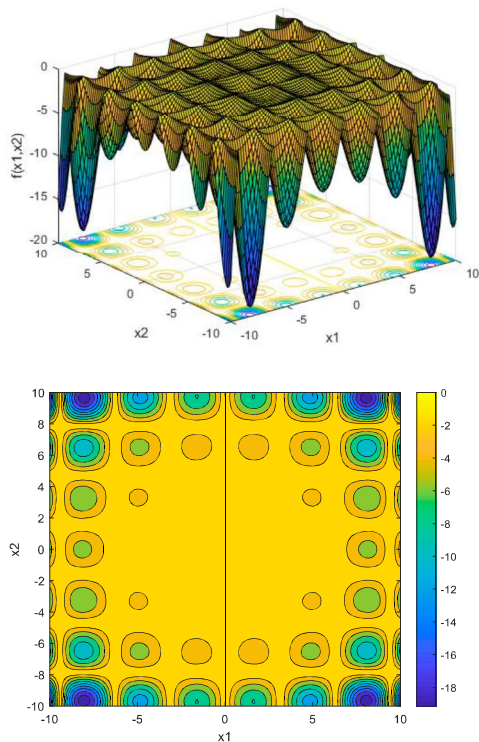
$$f(x_1^*, x_2^*) = -19.2085, \text{ at } x_i^* = (\pm 8.05502, \pm 9.66459) \\ \text{for } i = 1, 2$$

ขอบเขตบน และ ขอบเขตล่าง

$$x_i \in [-10, 10] \text{ for } i = 1, 2$$

$$f(x_1, x_2) = -|\sin(x_1)\cos(x_2)| \\ \exp\left(\left|1 - \frac{\sqrt{x_1^2 + x_2^2}}{\pi}\right|\right) \quad (6)$$

ผิว และ เส้นชั้นความสูง ของ HF แสดงดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 Holder table function (HF)

2.2.7 Levy No.13 function (LF) ตั้ง
สมการที่ (7) ค่าต่ำสุดวงกว้าง คือ

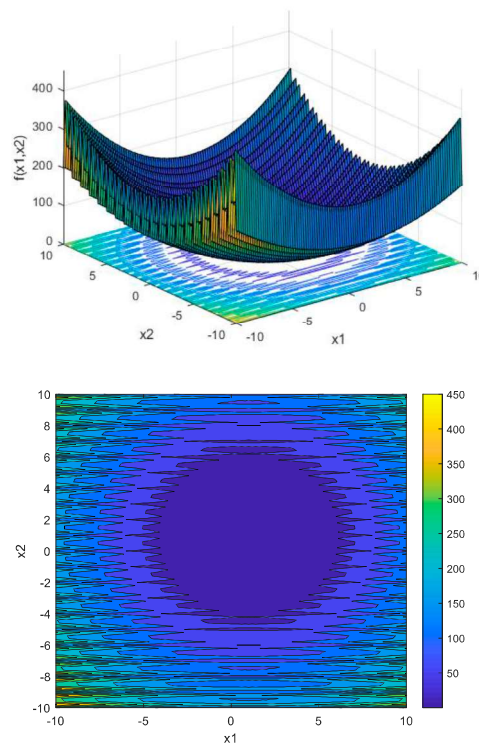
$$f(x_1^*, x_2^*) = 0, \text{ at } x_i^* = (1, 1) \text{ for } i = 1, 2$$

ขอบเขตบน และ ขอบเขตล่าง

$$x_i \in [-10, 10] \text{ for } i = 1, 2$$

$$f(x_1, x_2) = \sin^2(3\pi x_1) + (x_1 - 1)^2 \\ (1 + \sin^2(3\pi x_2)) + (x_2 - 1)^2 (1 + \sin^2(2\pi x_2)) \quad (7)$$

ผิว และ เส้นชั้นความสูง ของ LF แสดงดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 Levy No.13 function (LF)

2.2.8 Rastrigin function (RaF) ตั้ง
สมการที่ (8) ค่าต่ำสุดวงกว้าง คือ

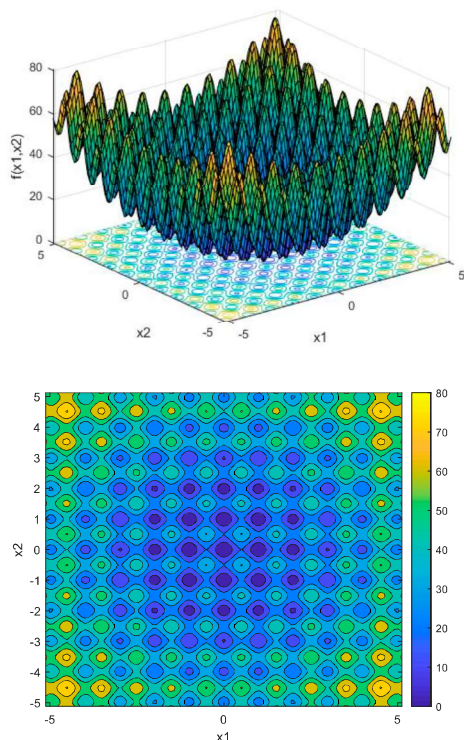
$$f(x_1^*, x_2^*) = 0, \text{ at } x_i^* = (0, 0) \text{ for } i = 1, 2$$

ขอบเขตบน และ ขอบเขตล่าง

$$x_i \in [-5.12, 5.12] \text{ for } i = 1, 2$$

$$f(x_1, x_2) = 10d + \sum_{i=1}^d (x_i^2 - 10\cos(2\pi x_i)) \quad (8)$$

ผิว และ เส้นชั้นความสูง ของ RaF แสดงดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 Rastrigin function (RaF)

2.2.9 Rosenbrock function (RoF) ตั้ง
สมการที่ (9) ค่าต่ำสุดวงกว้าง คือ

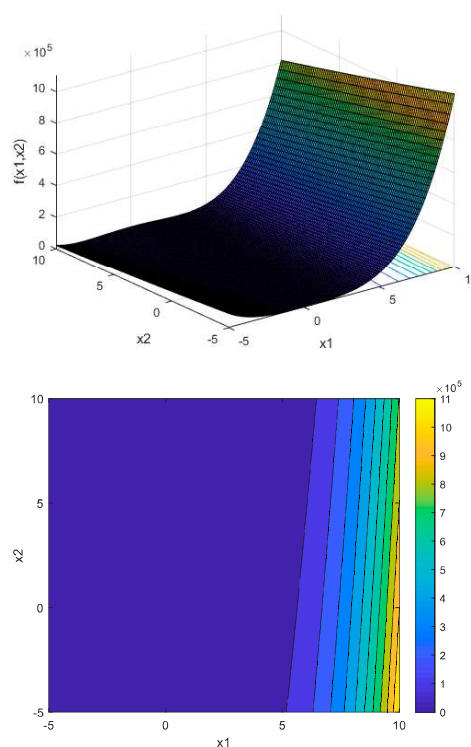
$$f(x_1^*, x_2^*) = 0, \text{ at } x_i^* = (1, 1) \text{ for } i = 1, 2$$

ขอบเขตบน และ ขอบเขตล่าง

$$x_i \in [-5, 10] \text{ for } i = 1, 2$$

$$f(x_1, x_2) = \sum_{i=1}^{d-1} [100(x_{i+1} - x_i^2)^2 + (x_i - 1)^2] \quad (9)$$

ผิว และ เส้นชั้นความสูง ของ RoF แสดงดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 Rosenbrock function (RoF)

2.2.10 Salomon function (SaF) ตั้ง
สมการที่ (10) ค่าต่ำสุดวงกว้าง คือ

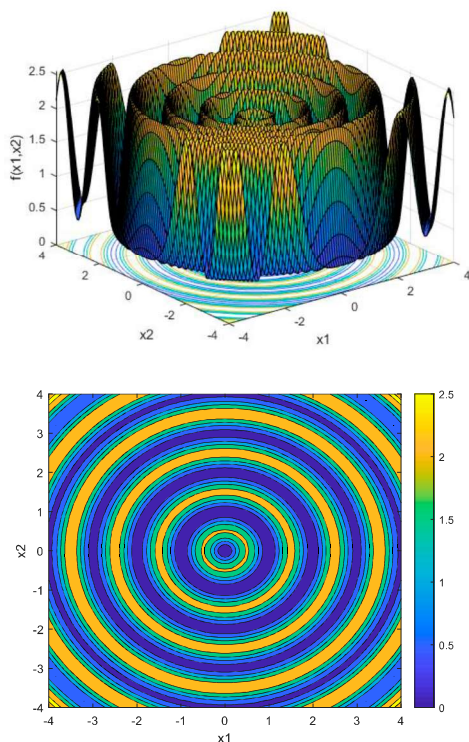
$$f(x_1^*, x_2^*) = 0, \text{ at } x_i^* = (0, 0) \text{ for } i = 1, 2$$

ขอบเขตบน และ ขอบเขตล่าง

$$x_i \in [-4, 4] \text{ for } i=1,2$$

$$f(x_1, x_2) = 1 - \cos(2\pi \sqrt{\sum_{i=1}^d x_i^2}) + 0.1 \sqrt{\sum_{i=1}^d x_i^2} \quad (10)$$

ผิว และ เส้นชั้นความสูง ของ SaF แสดงดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 Salomon function (SaF)

2.2.11 Schwefel function (ScF) ตั้ง

สมการที่ (11) ค่าต่ำสุดวงกว้าง คือ

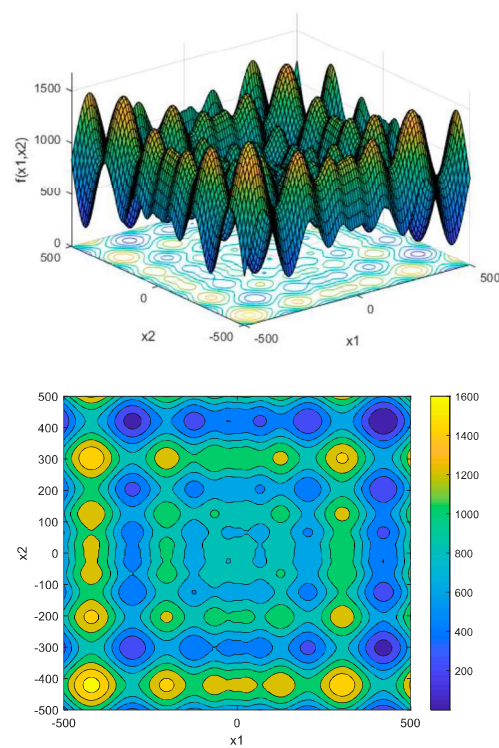
$$f(x_1^*, x_2^*) = 0, \text{ at } x_i^* = (420.9687, 420.9687) \text{ for } i=1,2$$

ขอบเขตบน และ ขอบเขตล่าง

$$x_i \in [-500, 500] \text{ for } i=1,2$$

$$f(x_1, x_2) = 418.9829d - \sum_{i=1}^d x_i \sin(\sqrt{|x_i|}) \quad (11)$$

ผิว และ เส้นชั้นความสูง ของ ScF แสดงดังภาพที่ 11

ภาพที่ 11 Schwefel function (ScF)

2.2.12 Shubert function (ShF) ตั้ง

สมการที่ (12) ค่าต่ำสุดวงกว้าง คือ

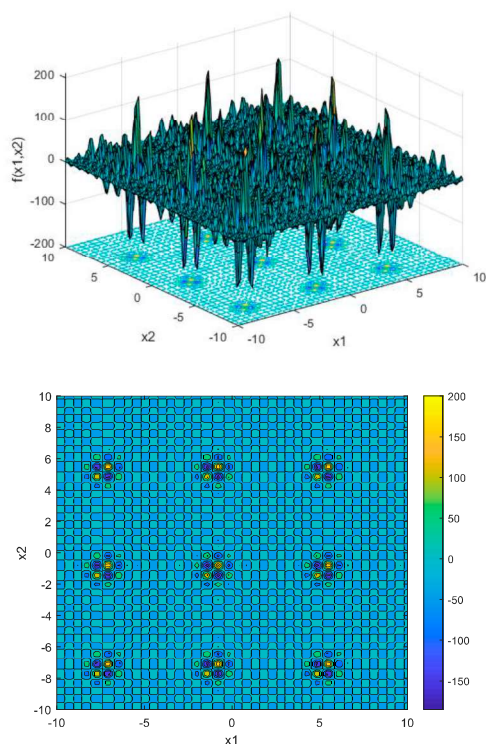
$$f(x_1^*, x_2^*) \approx -186.7309 \text{ มี } x_i^* \text{ จำนวน 18 คู่อันดับ} \\ \text{ที่เป็นค่าที่เหมาะสมที่สุดโดยรวม for } i=1,2$$

ขอบเขตบน และ ขอบเขตล่าง

$$x_i \in [-10, 10] \text{ for } i=1, 2$$

$$f(x_1, x_2) = \left(\sum_{i=1}^5 i \cos((i+1)x_1 + i) \right) \left(\sum_{i=1}^5 i \cos((i+1)x_2 + i) \right) \quad (12)$$

ผิว และ เส้นชั้นความสูง ของ ShF แสดงดังภาพที่ 12

ภาพที่ 12 Shubert function (ShF)

2.2.13 Yang No.2 function (YF) ดังสมการที่ (13) ค่าต่ำสุดกว้าง คือ

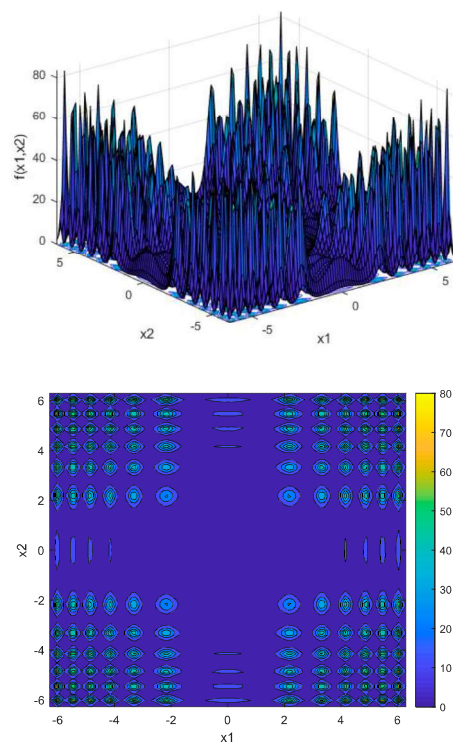
$$f(x_1^*, x_2^*) = 0, \text{ at } x_i^* = (0, 0) \text{ for } i=1, 2$$

ขอบเขตบน และ ขอบเขตล่าง

$$x_i \in [-2\pi, 2\pi] \text{ for } i=1, 2$$

$$f(x_1, x_2) = \left(\sqrt{\sum_{i=1}^d |x_i|} \right) \exp(-\sum_{i=1}^d \sin(x_i^2)) \quad (13)$$

ผิว และ เส้นชั้นความสูง ของ YF แสดงดังภาพที่ 13

ภาพที่ 13 Yang No.2 function (YF)

2.3 จำนวนรอบในการทำซ้ำ (Replication)

ในงานวิจัยนี้กำหนดจำนวนรอบในการทำซ้ำแต่ละสถานการณ์ (R) 100 รอบ โดยในแต่ละรอบกำหนดค่าปริยายของเวลาสูงสุด (Max time) ในแต่ละวิธีการค้นหาคำตอบเท่ากับ 5,000 วินาที หรือประมาณ 83.33 นาที ดังที่กล่าวไว้ใน 3.1

2.4 วิธีการตัดสินใจ (Decision method)

2.4.1 ใช้อัตราความสำเร็จในการค้นหา
คำตอบ (Success rate: SR) ที่มีค่ามากที่สุดเป็น
ตัวกำหนดวิธีการค้นหาคำตอบที่มีประสิทธิภาพมาก
ที่สุด โดยมีสูตรดังสมการที่ (14) และ (15) อัตรา
ความสำเร็จในการค้นหาคำตอบ คือ

$$SR_k = \frac{s}{R} \times 100, \quad k = \text{NR, CG, GRG, EV} \quad (14)$$

เมื่อ s คือ จำนวนครั้งที่หาค่าต่ำสุดวงกว้าง โดย ถ้า
ค่า $e = |f(x_1^*, x_2^*) - f(x_1, x_2)|$ ที่ $e \leq 10^{-5}$ ถือว่า
การหาค่าเหมาะที่สุดในครั้งนั้น มีค่าต่ำที่สุดโดยรวม
 R คือ จำนวนรอบของการทำซ้ำในแต่ละ
สถานการณ์ กำหนด $R=100$

$$SR_{\max} = \text{Max}(SR_{\text{NR}}, SR_{\text{CG}}, SR_{\text{GRG}}, SR_{\text{EV}}) \quad (15)$$

เมื่อ $SR_{\max}$ คือ วิธีการที่ดีที่สุดในการหาคำตอบ

2.4.2 ค่าความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์เฉลี่ย
(Mean absolute error: MAE) โดยมีสูตรดังสมการ
ที่ (16) และ วิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดจะเป็น
ค่าต่ำสุดของ MAE ของแต่ละวิธี ดังสมการที่ (17)

$$MAE_k = \sum_{i=1}^{100} \frac{|f(x_1, x_2)_i - f(x_1^*, x_2^*)|}{100}, \quad k = \text{NR, CG, GRG, EV} \quad (16)$$

เมื่อ $f(x_1, x_2)_i$ คือ ค่าที่ต่ำที่สุดรอบที่ i ,
 $i=1,2,3,\dots,100$
 $f(x_1^*, x_2^*)$ คือ ค่าต่ำสุดวงกว้าง

$$MAE_{\min} = \text{Min}(MAE_{\text{NR}}, MAE_{\text{CG}}, MAE_{\text{GRG}}, MAE_{\text{EV}}) \quad (17)$$

เมื่อ $MAE_{\min}$ คือ วิธีการที่ดีที่สุดในการหาคำตอบ

2.4.3 ค่าความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์ส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation absolute
error: SAE) โดยมีสูตรดังสมการที่ (18)

$$SAE_k = \sqrt{\sum_{i=1}^{100} \frac{(f(x_1, x_2)_i - MAE_k)^2}{100}}, \quad k = \text{NR, CG, GRG, EV} \quad (18)$$

เมื่อ $f(x_1, x_2)_i$ คือ ค่าที่ต่ำที่สุดรอบที่ i ,
 $i=1,2,3,\dots,100$

MAE_k คือ ค่าความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์เฉลี่ย
, $k = \text{NR, CG, GRG, EV}$

และ วิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดจะพิจารณาจากวิธี
ที่ให้ $SR_{\max}$ มากที่สุดและมีค่า $SAE_{\min}$ ต่ำสุด เนื่องจาก
การมีอัตราความสำเร็จที่สูงและมีส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐานน้อยนั้นแสดงว่าวิธีการหาคำตอบวิธีการนั้น
เป็นวิธีการที่แกร่ง (Robust) หรืออาจจะกล่าวได้ว่า
เป็นวิธีการที่ทั้งแม่นยำ (Accuracy) และ เที่ยงตรง
(Precision) ต่อคำตอบ ค่า $SAE_{\min}$ ต่ำสุด ดังสมการ
ที่ (19)

$$SAE_{\min} = \text{Min}(SAE_{\text{NR}}, SAE_{\text{CG}}, SAE_{\text{GRG}}, SAE_{\text{EV}}) \quad (19)$$

เมื่อ $SR_{\max}$ และ $SAE_{\min}$ คือ วิธีการที่ดีที่สุดในการ
หาคำตอบ

2.4.4 เวลาเฉลี่ย (Average time: AT)
คือเวลาเฉลี่ยในการหาคำตอบแต่ละรอบ โดยมีสูตร
ดังสมการที่ (20)

$$AT_k = \frac{\sum_{i=1}^{100} T_i}{100}, \quad k = NG, CG, GRG, EV \quad (20)$$

วิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดจะเป็นค่าต่ำสุดของ AT ดังสมการที่ (21)

$$AT_{\min} = \text{Min}(AT_{NR}, AT_{CG}, AT_{GRG}, AT_{EV}) \quad (21)$$

เมื่อ $AT_{\min}$ คือ วิธีการที่ดีที่สุดในการหาคำตอบ

2.5 เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการประมวลผล

CPU and mainboard: AMD AM4 Ryzen3 2200G

3.5GHz and ASUS Prime A320M-K

RAM: DDR4 (2400) 8 GB

Hard disk: SSD 240 GB

3. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การเปรียบเทียบวิธีการหาค่าที่เหมาะสมที่สุดในฟังก์ชันเกณฑ์เปรียบเทียบสมรรถนะ 13 ฟังก์ชัน ด้วยโซลเวอร์วิธี NR และ CG ของโปรแกรมไมโครซอฟท์เอกเซล 2007 และ วิธีการ GRG และ EV ของโปรแกรมไมโครซอฟท์เอกเซล 2019 ได้ผลการวิจัยดังนี้

3.1 SR ที่มีค่ามากที่สุดเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่า SR ที่ดีที่สุดเป็นวิธี EV โดยจำนวนฟังก์ชันเกณฑ์เปรียบเทียบ

สมรรถนะ ที่วิธี EV ได้ค่า SR มากที่สุดมีจำนวน 10 ฟังก์ชัน GRG ดีที่สุด 5 ฟังก์ชัน โดยทั้งหมดเป็นวิธีการที่อยู่บนโปรแกรมไมโครซอฟท์เอกเซล 2010 2013 2016 และ 2019 วิธี NR และ CG ดีที่สุด 1 ฟังก์ชัน แต่ไม่สามารถเอาชนะทั้ง 2 วิธีคือ GRG และ EV ได้ทุกฟังก์ชันเกณฑ์เปรียบเทียบสมรรถนะ อย่างไรก็ตามมี 1 ฟังก์ชันเกณฑ์เปรียบเทียบสมรรถนะ ที่ทั้ง 4 วิธีไม่สามารถหาคำตอบที่ถูกต้องได้ นั่นคือปัญหา BuF

3.2 MAE วิธีที่ค่าต่ำสุดเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่า MAE ที่ดีที่สุดเป็นวิธี EV โดยจำนวนฟังก์ชันเกณฑ์เปรียบเทียบสมรรถนะ ที่วิธี EV ได้ค่า MAE ต่ำที่สุดมีจำนวน 9 ฟังก์ชัน GRG ดีที่สุด 3 ฟังก์ชัน และ วิธี CG ดีที่สุด 1 ฟังก์ชัน คือ ฟังก์ชัน BoF

3.3 SR มากที่สุดและมีค่า SAE ค่าต่ำสุดเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่า SAE ต่ำที่สุดเป็นวิธี EV โดยจำนวนฟังก์ชันเกณฑ์เปรียบเทียบสมรรถนะ ที่วิธี EV ได้ค่า SAE ต่ำที่สุดมีจำนวน 9 ฟังก์ชัน GRG ดีที่สุด 3 ฟังก์ชัน และ วิธี NR ดีที่สุด 1 ฟังก์ชัน คือ ฟังก์ชัน BoF เมื่อพิจารณาร่วมกับ SR พบว่า วิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ วิธี EV มีจำนวนฟังก์ชัน 8 ฟังก์ชัน วิธี GRG 3 ฟังก์ชัน และสุดท้ายวิธี NR 1 ฟังก์ชัน ไม่พบว่า CG เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 1 ค่า *SR* ของวิธีการหาค่าเหมาะที่สุดของแต่ละฟังก์ชันเกณฑ์เปรียบเทียบสมรรถนะ

Function	NR	CG	GRG	EV
AF	0	1	12	43*
BeF	51	29	100*	96
BoF	100*	100*	100*	100*
BuF	0	0	0	0
CF	11	17	100*	100*
HF	8	6	100*	100*
LF	2	5	17	100*
RaF	0	1	16	100*
RoF	14	8	100*	98
SaF	0	2	43	100*
ScF	6	5	96	98*
ShF	1	2	94	100*
YF	8	11	78	100*

หมายเหตุ: 1) Max Min

2) * เป็นวิธีที่ดีที่สุด

ตารางที่ 2 ค่า *MAE* ของวิธีการหาค่าเหมาะที่สุดของแต่ละฟังก์ชันเกณฑ์เปรียบเทียบสมรรถนะ

Function	NR	CG	GRG	EV
AF	17.72715	17.62522	5.92782	0.00001*
BeF	0.44868	0.46218	0.00000*	0.03048
BoF	1.341E-11	4.93E-12*	1.21E-11	4.97E-12
BuF	0.05758	0.05697	0.02922	0.01447*
CF	0.29936	0.28498	6.51E-13	4.51E-13*
HF	13.11363	13.31175	7.66E-11*	2.96E-10
LF	33.08004	31.28148	1.07336	0.00000*
RaF	18.67526	14.17808	2.03966	0.00000*
RoF	0.24693	0.68916	0.00000*	0.00483
SaF	0.28887	0.29688	0.05993	0.00000*
ScF	411.33137	375.15197	4.73753	2.36877*
ShF	158.17261	159.01208	5.55588	0.00000*
YF	2.97483	2.40890	0.10785	0.00000*

หมายเหตุ: 1) Max Min

2) * เป็นวิธีที่ดีที่สุด

ตารางที่ 3 ค่า *SAE* ของวิธีการหาค่าเหมาะที่สุดของแต่ละฟังก์ชันเกณฑ์เปรียบเทียบสมรรถนะ

Function	NR	CG	GRG	EV
AF	3.93858	4.19389	3.79961	0.00001*
BeF	0.99449	0.98746	0.00000*	0.14933
BoF	5.35E-12*	1.48E-11	1.95E-11	7.98E-12
BuF	0.02465	0.02273	0.01631	0.01083*
CF	0.17169	0.19049	1.38E-12	6.31E-13*
HF	4.89729	4.83640	2.10E-10*	1.31E-09
LF	27.56965	29.31534	1.20896	0.00000*
RaF	11.22209	9.15178	1.75392	0.00000*
RoF	0.44750	1.31931	0.00000*	0.03431
SaF	0.09989	0.11785	0.05471	0.00000*
ScF	182.38158	175.97635	23.20908	16.58137*
ShF	25.87790	31.06219	22.57442	0.00000*
YF	2.13718	2.18399	0.28085	0.00000*

หมายเหตุ: 1) Max Min

2) * เป็นวิธีให้ค่า *SAE* ต่ำสุด

ตารางที่ 4 ค่า *AT* (หน่วย: วินาที) ของวิธีการหาค่าเหมาะที่สุดของแต่ละฟังก์ชันเกณฑ์เปรียบเทียบสมรรถนะ

Function	NR	CG	GRG	EV
AF	0.57*	0.60	1.18	47.37
BeF	0.27*	0.28	0.81	44.23
BoF	0.43*	0.58	0.64	47.61
BuF	0.51*	0.58	0.82	46.85
CF	0.68	0.72	0.59*	45.53
HF	0.75*	0.79	4.49	35.49
LF	0.88	0.86*	0.92	45.46
RaF	0.49*	0.52	1.29	46.72
RoF	0.27*	0.49	1.37	44.55
SaF	0.56	0.49*	4.01	47.67
ScF	0.59	0.55*	3.97	46.92
ShF	0.48	0.45*	4.79	45.70
YF	0.47*	0.49	0.84	46.21

หมายเหตุ: 1) Max Min

2) * เป็นวิธีดีที่สุด

3.4 AT ต่ำสุดเป็นวิธีประสิทธิภาพมากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่า AT ต่ำที่สุดเป็นวิธี NR โดยจำนวนฟังก์ชันเกณฑ์เปรียบเทียบสมรรถนะ ที่วิธี NR ได้ค่า AT ต่ำที่สุดมีจำนวน 8 ฟังก์ชัน รองลงมาเป็นวิธี CG ดีที่สุด 4 ฟังก์ชัน และวิธี GRG ดีที่สุด 1 ฟังก์ชัน โดยทั้งสามวิธี NR, CG และ GRG นั้นใช้เวลาในการคำนวณหาคำตอบไม่เกิน 5 วินาที ส่วนวิธี EV นั้นใช้เวลาในการหาคำตอบนานที่สุดแตกต่างจากวิธีการอื่น ๆ โดยเฉลี่ยแล้วใช้เวลาประมาณ 40 วินาที

ผลสรุปนี้สอดคล้องกับงานวิจัย อ้นชานนท์ และคณะ [16] ที่ได้ทำการเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการประมาณค่าพารามิเตอร์ของตัวแบบการพยากรณ์ด้วยเทคนิคการปรับให้เรียบ จากวิธีการประมาณค่าด้วย 4 วิธี คือ NR CG GRG และ EV ผลการศึกษาพบว่า วิธี GRG มีประสิทธิภาพสูงที่สุดสำหรับข้อมูลมีแนวโน้มและมีฤดูกาล และข้อมูลไม่มีแนวโน้มและไม่มีฤดูกาล วิธี EV มีประสิทธิภาพสูงที่สุดสำหรับข้อมูลไม่มีแนวโน้มแต่มีฤดูกาล และวิธี EV, NR และ CG มีประสิทธิภาพใกล้เคียงกันสำหรับข้อมูลมีแนวโน้มแต่ไม่มีฤดูกาล ซึ่งจะเห็นว่าโดยส่วนใหญ่แล้ววิธี GRG และ EV ใช้ได้ดีมากกว่า NR และ CG ที่ใช้ได้เพียงข้อมูลมีแนวโน้มแต่ไม่มีฤดูกาลเท่านั้น

4. สรุปผลการวิจัย

วิธีการหาค่าเหมาะที่สุดด้วยโซลเวอร์วิธี NR และ CG ของโปรแกรมไมโครซอฟท์เอกเซล 2007 และ วิธี GRG และ EV ของโปรแกรมไมโครซอฟท์เอกเซล 2019 ในปัญหามาตรฐาน 13 ปัญหา พบว่าวิธี EV เป็นวิธีการที่ค้นหาคำตอบที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดทั้งอัตราความสำเร็จที่สูงในการค่าต่ำสุดวงกว้าง และค่าความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์เฉลี่ยและ

ค่าความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ต่ำ

จึงสรุปได้ว่าถ้าผู้ใช้งานต้องการจะหาคำตอบที่ใกล้เคียงค่าต่ำสุดวงกว้างควรใช้โปรแกรมไมโครซอฟท์เอกเซล 2010 เป็นต้นไปในการค้นหาคำตอบ และควรเลือกวิธี EV ถ้าผู้ใช้งานต้องการคำตอบที่เร็วจากผลงานวิจัยนี้แนะนำว่าผู้ใช้งานควรใช้โปรแกรมไมโครซอฟท์เอกเซล 2010 เป็นต้นไปเช่นกัน เนื่องจาก ผู้ใช้สามารถเลือกใช้วิธี GRG ในการหาคำตอบได้ โดยใช้เวลาเฉลี่ยในการค้นหาคำตอบ 1.98 วินาที ซึ่งแตกต่างจากวิธี NR ที่ใช้เวลา 0.54 วินาที และวิธี GRG 0.57 วินาที อยู่เล็กน้อยเท่านั้น แต่ประสิทธิภาพของคำตอบที่ได้จะดีกว่ามาก

จากผลการวิจัยนี้จะเห็นว่าโปรแกรมไมโครซอฟท์เอกเซลเวอร์ชันเก่า คือ 2007 ต้องให้ความระมัดระวังในการนำไปใช้งานทั้งงานสำนักงานวิจัย หรือ ใช้ในการสอนนักศึกษา เมื่อต้องการหาค่าเหมาะที่สุดด้วยด้วยโซลเวอร์ เนื่องจากการนำโปรแกรมดังกล่าวนี้ไปใช้งานอาจจะได้ผลลัพธ์ที่ไม่เป็นผลดีต่องานต่างๆ ที่กล่าวถึงได้

5. อ้างอิง

- [1] Deuflhard P. A short history of newton's method. Documenta Mathematica. 2012; Suppl ISMP: 25-30.
- [2] เดชาชัย งามประเสริฐ. โหลดโพลีอัลกอริทึมด้วยวิธีนิวตันราฟสันร่วมกับแบบจำลองของโหลดชนิดดัชนี่แรงดันไม่เป็นเชิงเส้น [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. ปทุมธานี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2551.

- [3] Hestenes M, Stiefel E. Methods of conjugate gradients for solving linear systems. J Res Nat Bur Stand. 1952; 49(6): 409-436.
- [4] ไพชยนต์ สิริเสถียรวัฒนา. กระบวนการค้นหาตามเส้นในทิศทางกึ่งนิวตันและเกรเดียนท์สังยุค [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี; 2545.
- [5] Wilde DJ, Beightler CS. Foundations of optimization. 2nd ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall; 1967.
- [6] Abadie J, Carpenter J. Generalization of the Wolfe reduced gradient method to the case of nonlinear constraints. In: Fletcher R, editors. Optimization. New York: Academic Press; 1969; 37-47.
- [7] Lasdon LS, Waren AD, Jain A, et al. Design and testing of a generalized reduced gradient code for nonlinear programming, AcM T Math Software. 1978; 4(1): 34-50.
- [8] Lasdon LS. Nonlinear programming algorithms applications, software, and comparisons, Numerical Optimization [Internet]. SIAM Conference on Numerical Optimization 1984. 1984 June 12-14; Colorado, USA. 1984 [cited 2019 June 19]. p. 41-70. Available form: <http://goo.gl/iDCpnW>.
- [9] Fylstra D, Lasdon L, Watson J, et al. Design and use of the Microsoft Excel Solver, Interfaces. 1998; 28(5): 29-55.
- [10] วรฐา มินเสน. การประมาณค่าดัชนีฤดูกาลในวิธีแยกส่วนประกอบด้วย GRG2. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2557; Suppl: 243-249.
- [11] Jong DK, Fogel DB, Schwefel HP. A history of evolutionary computation. In: Bäck TH, Fogel DB, Michalewicz Z, editors. Handbook of Evolutionary Computation. IOP Publishing Ltd and Oxford University Press 1997; 1997.
- [12] อรนิช ไตรศักดิ์. การศึกษาการหารูปร่างที่เหมาะสมที่สุดของแพนอากาศด้วยวิธีวิวัฒนาการ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี; 2559.
- [13] Surjanovic S, Bingham D [Internet]. Virtual library of simulation experiments: test functions and datasets; 2017. [cited 2019 June 19]. Available form: <https://www.sfu.ca/~ssurjano/optimization.html>.
- [14] Global Optimization Benchmarks and AMPGO [Internet]. Test functions index; 2019. [cited 2019 June 19]. Available form: http://infinity77.net/global_optimization/test_functions.html#test-functions-index.

- [15] BenchmarkFcns [Internet]. All Functions; 2019 [cited 2019 June 19]. Available form: <http://benchmarkfcns.xyz/fcns>.
- [16] อัมชานนท์ ทศนันทพรม, วฐา มินเสน และ กุณทลี ไชยสี. การพยากรณ์ด้วยเทคนิคการปรับให้เรียบโดยใช้การประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยโซลเวอร์ในโปรแกรมไมโครซอฟท์เอกเซล 2007 และ 2016. ใน: วฐา มินเสน, ภัทรี ไตรสถิต, มานะชัย รอดชื่น และ คณะ, บรรณาธิการ. การประชุมวิชาการระดับปริญญาตรีสาขาสถิติ ระดับชาติประจำปี 2562; 14 พฤษภาคม 2562; ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2562. หน้า 205 – 215.